N°. 31. A°. 1835.

DONDERDAG DEN 16den APRIL.

SURINAAMSCHE COURANT.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLANDEN.

HAARLEM, den 20 Januarij.

Het belgische blad *de Lynx* bevatte onlangs het volgende opmerkenswaardige artikel:

» Toen Koning *Willem* in 1830 geheel alleen het voorbeeld gaf van *tegenstand* tegen de omwenteling, was men verre van te durven hopen dat dit grootsch en moedig voorbeeld door meest al de gouvernementen van Europa gevolgd zoude worden. Dit is nogtans geschied.

» Rusland heeft tegenstand geboden aan den opstand van Polen en aan de wederspannigheid van *Mehemed-Ali*; Sardinie aan de beroerten van Savooije en van Piemont; Oostenrijk aan de muiterij van Bologna; Duitschland aan de volksbewegingen van Hambach, Frankfort en Bern; de drie vorsten van het Noorden in hunne bijeenkomsten en hunne gevolmagtigden op het congres van Weenen aan de kuiperijen der propaganda; en heden, dat de bondsdag door eene vereenvoudigde en met de staten van het bondgenootschap meer instemmende organisatie eene vermeerderde kracht aan het verbond der oude rijken bijzet, schijnen de mogendheden van het Zuiden, die zich thans alleen overgeleverd zien aan de beroeringen eener stuipachtige beweging, des te heviger daar zij inwendig is zaamgedrongen en zich niet meer naar buiten kan verspreiden, op hare beurt te begrijpen dat het oogenblik van wederstand ook voor haar verschenen is.

» De doctrinairen in Frankrijk hebben geproclameerd dat dit tegenwoordig het stelsel was van hun gouvernement, en de kamer der afgevaardigden heeft zich met eene meerderheid van 184 tegen 117 stemmen hierbij gevoegd, want inderdaad bestaat er eenig onderscheid tusschen den tegenstand der doctrinairen en dien van de behoudingspartij; het is aan de beginsels zelve van de omwenteling, dat de behoudingspartij tegenstand biedt in het belang der maatschappij; terwijl de doctrinairen het als beginsel toegeven en slechts de gevolgen bestrijden, in het belang van hun eigen behoud; dit is een dubbelzinnige toestand, dien zij niet anders verklaren dan door de noodzakelijkheid, en die, zoo derzelve al gene noodlottige gevolgen voor hen doet ontstaan, en zulks niet anders te danken zal hebben, dan aan eene andere noodzakelijkheid, krachtens welke Europa zich, tot vermijding van grooter onheilen, verpligt zou zien met het regt in schikkingen te treden. Zoo veel is zeker, dat de omwenteling, zoo haar beginsel al niet in Frankrijk uitgeroeid is, er voor het oogenblik met kracht werd onderdrukt en tot eene langdurige magteloosheid teruggebragt is.

» Het reeds ingestelde ministerie *Peel* en *Wellington* zal, door zich bij de erfelijke troonen te voegen, de bevestiging van het stelsel van tegenstand voltooijen. Het zal zich noch binnenslands, noch elders tegen de hervorming der misbruiken verzetten; maar hervormen is geenszins vernielen, en het is in zijne handelingen dat het zich vrijgevig zal betoonen, door het te hulp komen aan de noodlijdende klassen, die veel meer daggelden en werk dan bespiegelingen en staatkundige regten behoeven. Wanneer eenmaal de ware grieven in het inwendige verbeterd zullen wezen, zal Engeland buitenslands al deszelfs verloren invloed weder vinden, en even als de god, wiens drietand het voert, de door de Whigsche staatkunde zoo onvoorzigtiglijk over Europa losgelaten winden en stormen, met een enkel woord tot ontzag terug brengen.

» Wij kunnen niet in de toekomst lezen, maar het zou ons verwonderen, zoo de Tories, met de doctrinairen instemmende, de staatkunde niet terug bragten tot de naleving der tractaten van 1815, die aan het vaste land eenen zoo duurzamen vrede hadden beloofd, welken de omwenteling zelve beloofd had te zullen eerbiedigen. Van waar toch in de daad al die moeijelijkheden en verwikkelingen, die de Mogendheden nog onder de wapenen doen verblijven? Uit eene eenige oorzaak; doordien men het beginsel der non-interventie, door hen zelven, die hetzelve het luidst hadden ingeroepen, vertreden, geschonden heeft; doordien de Londensche Conferentie tusschen beide gekomen is tusschen Belgie en Holland, tusschen Don *Pedro* en Don *Miguel*, tusschen *Maria Christina* en Don *Carlos*. Waren de groote mogendheden onzijdig verbleven in die onderscheidene [illegible] hadden zij het Bondgenootschap, het Koningrijk der Nederlanden, Portugal en Spanje onderling hunne huisselijke zaken laten schikken en afdoen, zoo als zij wilden en konden; ware een ieder binnen de grenzen van zijn regt verbleven, zoo zou Europa thans bevredigd zijn; de volken zouden zich, ieder op zijne wijze, hebben geconstitueerd; Engeland zou zich zonder schok hervormd hebben; *Lodewijk-Filips* zou rustig op zijnen troon gezeten wezen en de stroom waaraan men thans nog moet trachten tegenstand te bieden, zou sedert lang in zijne bedding terug gekeerd zijn.

» Laat ons hopen, dat men voor het minst eindigen zal met hetgene, waarmede men had moeten beginnen."

FRANKRIJK.

PARIJS, den 19 Januarij.

De *Sentinelle des Pyrenées* van den 15 dezer, geeft omtrent de overwinning van *Eraso*, de volgende nadere bijzonderheden:

» Een onzer correspondenten schrijft ons hetgeen volgt:

» Ik sta u geen borg voor de echtheid der volgende tijdingen; nogtans worden zij mij toegezonden door iemand, in wien ik vertrouwen stel en die van het eerste wat hij meldt ooggetuige geweest is.

» Een bataillon der provinciale militie van Grenada (linie-troepen) is te Medina de Tomar den 7den der loopende maand verrast geworden door den Generaal-majoor *Eraso*, die het in deszelfs geheel gevangen nam, zonder dat een eenig man van de 450, waaruit het bestond, heeft kunnen ontkomen. *Eraso* heeft aan *Zumala-Carreguy* doen vragen of hij, overeenkomstig deszelfs bevelen, de gevangenen moest doen doodschieten. Op het bevestigende antwoord van dien bevelhebber, hebben al de gevangenen, in drie dagen tijds, de doodstraf ondergaan; de 180 laatsten zijn den 12den gefusilleerd.

» Denzelfden dag hebben zich 300 ruiters met *Zumala-Carreguy* vereenigd."

ZWITSERLAND.

ZURICH, den 16 Januarij.

Onze bladen behelzen heden het antwoord van het Voorort Bern op de ontvangene nota's der mogendheden; het is, volkomen gelijkluidend, in het Duitsch aan de Oostenrijksche, Beijersche, Badische gezanten, alsook aan den minister der buitenlandsche zaken van Wurtemburg, en in het Fransch aan de Russischen en Sardinischen gezanten gezonden. De inhoud is als volgt:

Bij de op den eersten Januarij ll., overeenkomstig het voorschrift der bondsakte, plaats gehad hebbende overneming van het bestuur der bonds-aangelegenheden, heeft zich het tegenwoordige eedgenootschappelijke Voorort Bern te eener zijde overtuigd, dat de betrekkingen van het Zwitsersche eedgenootschap tot al de naburige staten, zich in een geregelden toestand bevonden, aangemerkt de in de eerste helft van het vorig jaar, tusschen het eedgenootschap en eenige naburige staten plaats gehad hebbende verwikkelingen volkomen uit den weg geruimd zijn geworden. Aan den anderen kant heeft het eedgenootschappelijke Voorort kennis genomen van de instructien, welke de gewone landvergadering van het jaar 1834 aan hetzelve betrekkelijk het bestuur der zaken van het eedgenootschap gegeven heeft, en krachtens welke het gelast is „met betrekking tot de buitenlandsche „aangelegenheden het zich tot ernstigen „pligt te maken, de eer, de waardigheid „en de onafhankelijkheid van het Zwitsersche „eedgenootschap, gelijk zulks „eenen vrijen en onzijdigen staat bijzonder „betaamt, met kracht te beschermen en „te handhaven, alsook voor het behoud „der vreedzame en vriendschappelijke „betrekkingen van het eedgenootschap „met de buitenlandsche staten op den „grondslag der verpligtingen van het „volksregt te zorgen." Het eedgenootschappelijke Voorort zal zich, overeenkomstig deszelfs pligt laten gelegen liggen deze instructien van het opperste gezag des eedgenootschaps, als ook in het algemeen alle verpligtingen, welke aan hetzelve door de bondsakte opgelegd zijn, bij alle voorkomende gelegenheden, naar trouw en geweten te vervullen, en op dezen bondsmatigen weg het vertrouwen pogen te regtvaardigen, hetwelk de landsvergadering en de bondgenootschappelijke standen in hetzelve stellen. Met deze opene verklaring der grondbeginselen, welke aan het Voorort, bij het besturen der aangelegenheden van het bondgenootschap met betrekking tot de buitenlanders steeds tot rigtsnoer zullen strekken, en die, gelijk schout en regeringsraad der republiek Bern, als directoriale overheid, niet twijfelen, alle billijke verwachtingen der naburige staten voldoen zullen, enz."

(*Nederlandsche Staats-Courant.*)

MENGELINGEN.

OVER DE ELECTRICITEIT.

(Door den Heer BECQUEREL, Lid van de Fransche Akademie.)

(Vervolg en Slot van N°. 30).

Ongetwijfeld had zich dit verschijnsel reeds meermalen voorgedaan, zonder opgewerkt te zijn; maar in de handen van *Galvani* was het eene onmetelijke ontdekking, waaruit geheel eene nieuwe wetenschap geboren werd; alleen groote geesten weten uit zoodanige toevallen voordeel te trekken. *Galvani*, door zoo opmerkelijk eene daadzaak getroffen, herhaalde de proefneming, wijzigde haar op duizenderlei wijzen, brandende van verlangen, zegt hij, om de onbekende oorzaak van dit verschijnsel te doorgronden. Op deze wijze gelukte het hem de gewigtige daadzaak aan het licht te brengen, welke zijnen roem vereeuwigd, den grondslag der wetenschap, aan welke hij zijnen naam gegeven heeft; hij ontdekte dat, wanneer men de spieren en de zenuwen eener kikvorsch met twee verschillende metalen wapende, er zamentrekkingen veroorzaakt konden worden zoo dikwijls men die metalen in aanraking bragt. Deze proefneming leert de grondwaarheid van het galvanismus, maar het was haren ontdekker niet gegund haar te ontwikkelen en vruchten te doen dragen; aan *Volta* was de glorie voorbehouden, den band te ontdekken, welk dit verschijnsel met de electriciteit verbindt. Het was een heerlijk schouwspel den worstelstrijd gade te slaan, die van toen af aan tusschen deze twee groote mannen ontstond, van welken de een het bestaan eener aan de dieren bijzonder eigene electriciteit beweerde, welke door de zenuwen uit de hersenen in de spieren gevoerd werd, terwijl de ander de zamentrekkingen toeschreef aan de electriciteit, welke door de aanraking van twee verschillende metalen voortgebragt werd; al de geleerden van Europa namen deel aan dezen strijd; sommigen waren door *Galvani*, anderen door *Volta*, en de worsteling duurde nog altijd voort toen de laatstgemelde, in eenen brief aan den president der koninklijke maatschappij van Londen, hem eene dier groote ontdekkingen verkondigde, die allen twijfel doen ophouden en aan de wetenschappen eene nieuwe baan doen inslaan; deze ontdekking was die der kolom, het onwaardeerbaarste werktuig hetwelk de wetenschappen voortgebragt hebben, en waarvan de algemeene dankbaarheid den naam van deszelfs beroemden ontdekker heeft.

De kolom van *Volta* bestaat, gelijk men weet, uit een zeker getal paren aan elkander gesoldeerde schijven van koper en van zink, onderling van een gescheiden door vochtige ligchamen, zoo als ronde stukken laken met eene zout-ontbinding bevochtigd. Dit werktuig verwekt zeer vermogende electrieke stroomen, met wier hulp men stoffen ontbonden heeft, welker bestanddeelen nog geen scheidmiddel had kunnen losmaken. Dus zag men het water zich in hydrogene en oxigene ontbinden, en niet lang daarna trok de beroemde *Davy*, uit de stoffen, onder den naam van *aarden* bekend, die merkwaardige metalen, welker buitengewone gloeikracht wij nog heden bewonderen, het potassium, het sodium, enz.

Napoleon woonde de zitting van het instituut bij, in welke *Volta* zijne memorie over de theorie der kolom voorlas; hij bewonderde bovenal de decompositie van het water en sloeg verscheiden proefnemingen voor. Het instituut wees *Volta* eene gouden medaille toe, en kort daarna loofde *Napoleon*, die in de vorderingen van het galvanismus een zeer levendig belang stelde, eenen prijs van 60.000 fr. uit *voor den geen die, door zijne proefnemingen en ontdekkingen, aan de electriciteit en aan het galvanismus eene schrede zou doen vorderen, gelijk aan die, welke Franklin en Volta deze wetenschappen hadden doen vooruitgaan, enz.*

Die prijs werd door den vermaarden *Davy* behaald, aan wien het Instituut denzelven toekende, voor zijne groote ontdekkingen in de electro-chimie; om den wil van Frankrijks eer gelooven wij, dat het met dezen prijs niet gegaan is als met de tienjarige prijzen, die aan de geleerden, welken men dezelve waardig keurde, niet dan in eer betaald geworden zijn.

Wij wenschten te kunnen doen zien, wat de wetenschap van het magnetismus der aarde verschuldigd is aan den arbeid der Heeren *van Humboldt*, *Arago* en anderen. Maar dit zoo merkwaardige, voor de geschiedenis van onzen aardbol als ook voor de weerkunde zoo gewigtige gedeelte der natuurkunde, bestaat uit daadzaken, waarvan het moeijelijker zijn zou, onzen lezeren een duidelijk begrip te geven. Daarenboven mogen wij de grenzen van dit artikel niet te buiten gaan. Wij zullen ons dus vergenoegen met de schoone ontdekkingen van den Heer *Arago* aan te halen, over den invloed welken het noorderlicht op de kompasnaald oefent; wat den Heer *van Humboldt* betreft, hij heeft bewijs geleverd van eenen door niets geëvenaarden ijver voor de vorderingen dezer wetenschap. Buiten en behalve de talrijke waarnemingen gedaan in het observatorium, midden in zijnen tuin te Berlijn aan deze nasporingen gewijd, zoo heeft die beroemde reiziger, in alle oorden der wereld, waar geleerden zijn met welke hij in betrekking staat, kompassen doen plaatsen; door zijne zorgen is het, dat de magneetnaald in het diepste der mijnen van Freiberg, te St. Petersburg, Kasan, Moskou, Pekin, Archangel, in de Krim, in Amerika, enz. wordt gadeslagen.

Een afzonderlijk hoofdstuk heeft de Heer *Becquerel* toegewijd aan het *Overzigt der verschijnselen, die meer of min regtstreeks in verband staan met de electriciteit*.

Zekere ligchamen hebben de eigenschap om van zelf een phosphorisch licht te verspreiden, hetgeen algemeen aan eene electrieke oorzaak toegeschreven wordt. Vele stoffen zijn in dit geval; de diamant, bij voorbeeld, behoudt in den donker een deel van het licht, hetwelk hij in den zonneschijn heeft ingezogen; uit den suiker, dien men op eene donkere plaats in stukken breekt, ziet men eene soort van vonken voortkomen, enz. Is dit licht nu van denzelfden aard als dat, hetwelk door zekere dieren voortgebragt wordt; door onze glimwormen, door de vliegende insecten, die in zoo groot getal aan de oevers der meeren in de warme landen aangetroffen worden? De Heer *Becquerel* heeft niet ondernomen dit vraagstuk te behandelen; het spijt ons dat die [illegible] natuuronderzoeker evenzeer zich onthouden heeft, zijne meening te kennen te geven over het phosphorisch lichten der zee, dat andere groote en schoone verschijnsel, hetwelk een zoo treffend gezigt levert aan hen, die het in de zuidelijke zeeën mogen waarnemen.

De electriciteit, die overal in de natuur aanwezig is, in onzen dampkring, waar zij zoo groot eene rol speelt, op de oppervlakte der aarde, waar zij de agent is van vereeniging en scheiding tusschen de ligchamen, levert een niet minder merkwaardig voorwerp van bestudering op in het binnenste van den aardbol, gelijk de arbeid van den Heer *Becquerel* zulks wel inzonderheid bewezen heeft. Indien de werking der electriciteit op de magneet-naald (het electro-magnetismus) door den Heer *Ampère* ontdekt met eenigen grond de rigting van het kompas aan electrieke stroomingen, die van het eene eind onzes bols naar het andere trekken, doet toeschrijven, zoo geven de scherpzinnig uitgedachte proefnemingen van den Heer *Becquerel*, door welke hij de kristalvormen der mineralen weder te voorschijn brengt, ons even zeer inzigt in de middelen, welke de natuur gebruikt om de ligchamen in den boezem der aarde voort te brengen. De Heer *Becquerel* kon derhalve de geschiedenis der electriciteit niet schrijven, zonder een kort overzigt te geven van de geologische kundigheden, welke men tot op onzen tijd verzameld heeft; dit was in eene verhandeling over de electriciteit een geheel nieuw gedeelte, dat niet zonder belangstelling en nut gelezen zal worden. De geologie is niet alleen gewigtige wetenschap, zij is tevens, sedert eenigen tijd, eene wetenschap naar de mode, en inderdaad verdient zij de nieuwsgierigheid der liefhebbers te wekken. Met leedwezen moeten wij afzien, ons omstandiger bezig te houden met de geschiedenis van de vorming des aardbols, de beddingen of lagen van deszelfs oppervlakte, de theorie der volkanische verschijnselen, den strijd tusschen de Neptunisten en Plutonisten; een genoegen zou het voor ons geweest zijn, de reeks van daadzaken aan te wijzen, welke men thans tot grond neemt, om, niet meer, gelijk *Buffon* zulks deed, met zijne verbeelding, maar op eene aaneengeschakelde, methodieke en de bedenkingen van hen die het moeijelijkst te voldoen zijn, uit den weg ruimende wijze, tot de eerste tijden der wereld op te klimmen.

De nasporingen van den Heer *Becquerel* zelven, omtrent welke wij slechts met een paar woorden hebben kunnen spreken, vervullen, gelijk men weet, eene ruime plaats in de geschiedenis der electriciteit; die natuurkundige geeft er een zeer eenvoudig verslag van; hij legt zijne aanspraken ter goeder trouw open, zonder ze te vergrooten en zonder die van anderen te verkleinen. Overal verdwijnt de geleerde, die zijne meening verdedigt, voor den onpartijdigen geschiedschrijver. — Nimmer laat de Heer *Becquerel* na, aan den arbeid aller Fransche of buitenlandsche geleerden eene luisterrijke hulde te bewijzen.

(Amsterd. Courant.)

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 1[illegible] dezer, de Engelsche Schoener *John*, Kapt. G. FORBES, van *Demerary*, ledig met *Makerie*; Passagiers den Heer N. SCHOOH en een Kanonnier.

UITGEKLAARD.

Den 12den, het Schip *Sophia Maria*, Kapt. G. L. RÖPKEHOFF, naar *Amsterdam*; lading: 502 vaten Suiker, 52 balen schoone- en 2 dito vuile Katoen.

Gedrukt te *Paramaribo*, bij de ERVEN J. BRINK.